

Prædiken til 4. søndag efter påske

Joh. 16, 5-15

Dagens tekst stammer fra den lange "afskedstale", Jesus ifølge Johannesevangeliet holder Skærtorsdag aften. Det er hans afsked med disciplene, der er dens tema, det er deres lammende sorg over, at han skal dø og ikke er udødelig, som de muligvis har forestillet sig. Deres "hjerter er fyldt af sorg", som der står.

Men meget tidligt i kirkens tid blev teksten anbragt her på fjerde søndag *efter* påske, efter hans død og opstandelse, selvom den foregår aftenen *før* hans død. Det kræver en forklaring.

Bibelforskerne mener, at de syv tekster efter første tekstrække på søndagene mellem påske og pinse meget tidligt har udgjort en helhed. Den første er teksten om den "vantrø Thomas", den sidste til pinsedag er teksten om, at Faderen og Sønnen ved Helligånden skal komme og "tage bolig" i det menneske, der elsker Jesus.

Men idet teksten, der omhandler skærtorsdag aften, bliver flyttet hen til fjerde søndag efter påske, bliver Jesus' ord til disciplene til ord, talt *efter* hans opstandelse. Den, der taler, er *nu* den opstandne inden for de 40 dage, han efter de gamle forestillinger færdedes på jorden før sin himmelfart. Det er den opstandne, *efter* at han er kommet gennem lukkede døre, så Thomas kunne stikke fingrene i hans sårmærker, der taler. Når så afskeds-motivet gentages, skifter det betyd-

ning: Så er det ikke længere sorgen over, at Jesus skal dø, der er det afgørende. Nu er det sorgen over, at han skal forsvinde fra dem *for at fare til himmels*. Deres sorg bliver stadig mere egoistisk, så at sige. De vil have ham for sig selv. Han skal blive hos dem. "Nu har vi det lige så godt" – lidt ligesom Peter i Matthæusevangeliet, der vil have Jesus til at blive på Forklarelsens Bjerg sammen med Moses og Elias og Jakob og Johannes og ham selv (Matt 17, 4).

Nogle af forskerne mener desuden, at oplæsningen af de syv tekster, én hver søndag mellem påske og pinse, i den tidligste tid er sket i forbindelse med nadveren, i hvert fald i Rom. Derved har teksterne fået en særlig adresse til de *nydøbte* i menigheden. I Rom døbte man nemlig de nye kristne påskent. Forud for det havde de i lang tid gået til dåbsforberedelse, og i den periode havde de kun haft adgang til første del af gudstjenesten. Nu, efter deres dåb, kunne de deltage i hele gudstjenesten, og det vil først og fremmest sige i nadveren, dens højdepunkt. Det er så dem, der specielt får at vide, at skønt døren nu er åbnet for dem til det allerhelligste, og de har fået en helt ny social identitet, et helt nyt liv – så er den herlighed, der overgår dem, en herlighed på baggrund af Jesus' bortgang fra verden. (Måske har det været for at minde dem om, at så såre de forlod kirken, ville de være under forfølgel-

se).

Dem er det, Jesus forklarer, at hans nærvær i den nadver, de netop fejrer, er betinget af hans fravær, hans bortgang. Hans nærvær er betinget af hans fravær!

Det kan vi i dag identificere os med. Også vi fejrer gudstjeneste og når om lidt til dens højdepunkt i nadveren. I nadverliturgien hører vi ordene: ”Opstandne Herre og frelser, du, som selv er *til stede* iblandt os med al din kærligheds rigdom!”

Her på den midterste søndag mellem påske og pinse belæres vi om, hvad Kristi himmelfart en god halv snes dage fremme og pinsedag 10 dage senere igen har af betydning: Muligheden er skabt for, at Han kan komme til stede ”med al sin kærligheds rigdom”, også i vores gudstjeneste i dag, ved vores nadverbord. Hvad *vi* kan erfare i gudstjenesten trods de mange år siden hans himmelfart dengang, er hans komme til os, hans *åndelige* nærvær hos os *nu i dag*, så Han kan være med os ”alle dage indtil verdens ende”, som det hedder i dåbsritualet. Det kan ske nu hen ved 2000 år efter hans død! Og det er det, kristendommen allerinderst handler os: *At vi kan møde den opstandne nu og her*. Hvis det ikke var tilfældet, ville der ikke være noget, der hed kristendom. Da Jesus vandrede på jorden, samlede han de udstødte og sørgende og ulykkelige om sig og viste dem omsorg og gav dem troen på livet tilbage. Og han lod dem forstå, at i Guds rige er der, som der var hos ham. *Guds rige er der, hvor selvopholdelse er afløst af kærlighed*. Det var kernen i Jesus’ forkyndelse.

Og han *levede* sådan, som han forkyndte: Han modstod fristelsen til at trække sig tilbage på sin selvopholdelse og redde sit liv. Han kunne stadig skærtorsdag aften være flygtet og have bragt sig i sikkerhed hjemme i Galilæas vildsomme bjerge. Så var der ikke opstået nogen kristendom. Så ville han have

været glemt. For så ville han have svigtet sit ærinde: at være det eneste menneske af alle, der aldrig lod selvopholdelsen få det sidste ord. Den, der lever sådan, dør af det, som han så også gjorde langfredag.

Netop fordi han af alle undlod at trække sig tilbage på sin selvopholdelse og følgerigtigt døde af det, netop derfor siger den store kristne mytiske fortælling, at hans død blev dødens død, som vi sang. Han blev levende igen: opstod fra de døde.

Når så den store fortælling beretter, at han for til himmels og tog sæde ved Faderens højre hånd, så betyder dét, at den konsekvente kærlighed smelter sammen med almagten. Gud, det er jo magten i alt til at være til og få til at være til. Jesus er et menneske uden nogen magt og uden noget forsøg på magtudfoldelse, drevet af kærlighed alene. De to bliver en enhed.

Men så er den ubetingede kærlighed ikke længere bundet af døden og af tiden – og heller ikke af stedet, den kan være overalt, *også* nu i dag. Man kan sige det sådan her: Efter at Gud, almagten, har stillet sig bag Jesus (måske ligefrem har ladet sig bevæge af Jesus til at stille sig bag ham i hans konsekvente kærlighed), så kan døden ikke længere ramme kærligheden, og kærligheden kan være allestedsnærværende og vare evigt. Fader og Søn i forening kan komme åndeligt til stede her i den verden, der stadig er den faldne verden, stadig er selvopholdelsens og dødens verden, kan komme til stede her hos os nu, hvor vi fejrer gudstjeneste, fejrer nadver, når vi beder: ”du, som er til stede iblandt os med al din kærligheds rigdom”, ja, kan det også derhjemme i lønkammeret eller hvor som helst. Foreningen af Faderens almagt og Sønnens afmægtige kærlighed hedder *Helligånden*. Det er som Helligånd, vi kan møde de tos forening i gudstjenesten, i lønkammeret, ja, hvor som helst. I vort fine gamle ritualsprog hedder

det ”Fader og Søn *i Helligåndens enhed*”!

Hvis det altså skulle blive til noget med en kristendom også for os senere generationer efter Jesu død, så måtte det være på denne måde – ved at Jesus forenedes med Faderen, så han og Faderen kunne blive ét, som det ideligt gentages i Johannesevangeliet. Fordi Faderen og Sønnen er blevet ét, kan vi blive ét med Ham og Faderen, så den kærlighed, der overvinder synd og død, kan blive os til del. Ordet for det er i vores prædiketekst *Talsmanden*, Helligånden. Jesu åbenbarende ords virkning til alle senere tider. Derfor kommer *pinsen* efter himmelfarten. Vi får rækkefølgen: Jesus’ nærvær i live sammen med disciplene, hans fravær i døden og hans nye nærvær, åndeligt og uden binding til sted og tid som Helligånd.

Vi kan komme til gudstjeneste dorske, træge og tomme. Men selv da hænder det, at efter en tid begynder noget at leve, en salmelinje, et bibelord. Langsomt liver man op, indtil det måske går sådan, at det er Ordet med stort, den opstandne selv, der bliver levende for en, eksempelvis i nadveren. Så man går trøstet og styrket fra kirke. Sådan er bevægelsen i den salme af Grundtvig, vi nu skal synge, ”Vor Herre! til dig må jeg ty”, der begynder med det ensomme og modfaldne jeg, men ender med et ”vi”, hos hvem det faldne mod har rejst sig: ”Vor Herre! ja, nu er du nær, det kan *vi* på trøsten fornemme”.

Sådan kan han, der levede på jorden engang, et menneske som dig og mig, underlagt samme vilkår som os, tidens, dødens, magtesløshedens vilkår, sådan kan han den dag i dag komme åndeligt til stede i vores midte og ”tage bolig hos os”, idet han ”fjerner stenhjertet fra (vores) krop og giver (os) et hjerte af kød”, med ordene jeg læste fra alteret, fjerner selvopholdelsesmotivet fra os og forener os med hinanden og med ham, Fader, Søn og Helligånd i kær-

lighedens enhed. ”Da *kommer* ret Guds rige” – selvom vi godt ved, at vi igen får brug for at bede ”*komme* dit rige”, når vi er kommet ud af kirken.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Ole Jensen

tidligere domprovst i Maribo

Salmer:

2, 441, 230, 652, 500, 31

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk